

20.06.2022

Asia/24

§ 490

Hakemus Uudenmaan ELY-keskukselle Itäniityn laakson luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamiseksi sekä rauhoitusmääräysten muuttamiseksi

HEL 2022-002687 T 11 01 04

Esitys

Kaupunginhallitus esitti Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Itäniityn laakson luonnonsuojelualueen vuosille 2022–2031 laaditun hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamista sekä alueen rauhoitusmääräyksiin ehdotettavien muutosten hyväksymistä liitteen 1 mukaisesti.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Itäniityn laakso rauhoitusmääräysten muutokset 2022
- 2 Itäniityn laakso hoito- ja käyttösuunnitelma
- 3 Itäniityn luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma, kannanotot ja vastineet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Otteen liitteet

Esitysteksti

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hakemus luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamiseksi sekä rauhoitusmääräyksiin ehdotettujen muutosten hyväksymiseksi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Alueen sijainti, koko ja perustaminen

Itäniityn laakson luonnonsuojelualue sijaitsee Laajasalon itäosassa, Jollaksessa, Tonttuvuoren pohjoispuolisessa laaksossa. Alue sijaitsee Helsingin kaupungin omistamilla mailla ja on kooltaan 7,18 hehtaaria. Luonnonsuojelualue on perustettu vuonna 2009.

Luonnon ominaispiirteet ja luontoarvot

Luonnonsuojelualueen ytimen muodostaa vanha niitty, joka on pitkälle umpeenkasvanut. Sitä ympäröivät ravinteisuudeltaan vaihtelevat lehdot, kangasmetsät ja pääosin karut kalliot. Saunalahden rannassa on hieman tervaleppäluhtaa. Alueen metsistä valtaosa on lehtoa tai lehtomaista kangasta. Itäniityn laaksosta on määritetty peräti kuusi erilaista lehtotyyppiä. Laakson pohjan ulkopuolella metsät ovat suureksi osaksi vanhoja ja luonnontilaisen kaltaisia. Entistä niittyä halkoo syvä oja.

Helsingin luontotietojärjestelmässä Itäniityn laakso on hyvin arvokas (luokka I) kasvillisuus- ja kasvistokohde ja kuuluu arvokkaaseen (luokka I) lepakkoalueeseen. Entinen niittyalue on luokiteltu myös arvoluokan III tärkeäksi lintualueeksi. Kohteessa kasvaa monia Helsingissä harvinaisia tai uhanalaisia kasveja. Alueella sijaitsee muun muassa runsain Helsingistä tunnettu lehtokielon esiintymä. Muita erikseen mainittavia lajeja ovat soikkokaksikko, nurmikonnantatar, metsävirna, mustakonnanmarja ja kellotalvikki. Alueelta on tavattu ainakin neljän lepakolajin saalistavia yksilöitä. Lehtimetsien linnusto on monipuolinen. Itäniityn laaksossa tavataan useita vieraskasvilajeja.

Alueen käyttö

Itäniityn laakson virkistyskäyttö on melko vähäistä sen syrjäisen sijainnin vuoksi. Aluskasvillisuus on kuitenkin paikoin kulunut ja uusia polkuja on syntynyt alueelle. Alueen pieni koko tekee siitä herkän vähäisellekin virkistyskäytölle. Luonnonsuojelualueella on sen kokoon nähden laaja, merkitty polkuverkosto. Merkittyjä ulkoilupolkuja on yhteensä 900 metriä, josta noin 100 metriä on pitkospuita. Polkuja on paikoin pohjustettu kivituhkalla. Itäniityn laakso on yksi harvoista Helsingin luonnonsuojelualueista, jossa sienestys ja marjastus on kielletty erillisellä maininnalla rauhoitusmääräyksissä. Marjojen tai sienien poimimisella ei liene sinänsä merkittäviä luontovaikutuksia, mutta kiellon tarkoitus on ollut vähentää liikkumista polkujen ulkopuolella.

Luonnonsuojelualueeseen kuuluu poikkeuksellisesti rasiitteena yksityistie, Tonttuvuorentie, jonka kunnossapitoon omistajilla on oikeus.

Aiempi hoito- ja käyttösuunnittelu

Itäniityn laaksoon on aiemmin laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma vuosille 2009–2018. Suunnitelman tavoitteena on ollut alueelle luonteenomaisen lehtoluonnon säilyttäminen ja elämistön elinolojen turvaaminen. Osaa alueen umpeenkasvaneesta niittyalueesta ehdotettiin hoitettavaksi. Alueen polkuverkoston kehittämistä ei erityisesti suunniteltu. Ainoastaan yhden polun linjaukseen ehdotettiin muutosta soikkokaksikon kasvupaikan vuoksi. Alueen pohjoisosaan on pystytetty suunnitelmaan kuulunut opastaulu.

Uusi hoito- ja käyttösuunnitelma

Valmistelu

Luontotieto Keiron Oy on laatinut kaupunkiympäristön toimialan ympäristösuojelu ja ohjaus -yksikön tilauksesta Itäniityn laaksoon uuden hoito- ja käyttösuunnitelman, jossa on tarkasteltu uudelleen alueen virkistyskäytön ohjaamisen, suojelun ja hoidon tavoitteita ja esitetty tarvittavat toimenpiteet tavoitteisiin pääsemiseksi (liite 1). Suunnitelma on laadittu vuosille 2022–2031. Faunatica Oy laati selvityksen alueen luontotyypeistä hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten vuonna 2019. Lisäksi Itäniityn laaksossa tehtiin kovakuoriaisselvitys samana vuonna. Alue on ollut myös mukana Tringa ry:n linnustokartoituksessa vuonna 2016.

Hoito- ja käyttösuunnittelun yhteydessä toteutettiin asukaskysely, jonka avulla selvitettiin alueen käyttömuotoja, käyttäjien alueeseen liittämiä arvoja sekä sen suunnitteluun kohdistuvia odotuksia ja toiveita. Kyselyn tuloksista on esitetty yhteenveto hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Laajasalon luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmista järjestettiin 30.3.2021 verkossa yleisötilaisuus, jossa käsiteltiin myös Itäniityn laaksoa. Tilaisuuteen osallistui 45 kaupunkilaista, jotka saivat kommentoida alueen suunnitelmaa ja esittää kysymyksiä alueesta. Vastauksista julkaistiin tiedote kaupungin verkkosivuilla noin viikko tilaisuuden jälkeen.

Hoito- ja käyttösuunnitelma lähetettiin kannanotoille talvella 2022 Helsingin luonnonsuojeluyhdistykselle (Helsy), Tringa ry:lle, Stansvikin kyläyhdistykselle (SKY) ja Laajasalo-Degerö Seuralle. Suunnitelmasta jättivät yhteisen kannanoton Helsy ja SKY. Kannanoton sisältö ja siihen esitetty vastine on esitetty jäljempänä esityksessä.

Luonnonsuojelun ja -hoidon suunnitelma

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa Itäniityn laakson luonnonsuojelun tavoitteeksi on esitetty luontotyyppien palautuminen täysin luonnontilaisiksi ja lajistoltaan edustaviksi. Vanha niitty saa palautua sulkeutuneeksi metsäksi, jossa lehtipuut järeytyvät ja eri-ikäistä lahopuuta kehitty

vuosikymmenten saatossa. Lehtolaaksossa tavoitellaan myös luontais-
ta luhtaisuutta, jonka vaikutuksesta lehtipuuvaltaisuus säilyy kuusten
kustannuksella. Kangasmetsiin tavoitellaan vanhan ja luonnontilaisen
metsän rakennetta, jossa lahopuuta kertyy ajan mittaan runsaasti.

Arvokkaita kasviesiintymiä uhkaavan sananjalan kasvuvoimaa ja levit-
täytymistä rajoitetaan. Tavoitteena on myös torjua alueelle jo levinneet
tai tulevaisuudessa levittäytyvät vieraslajit. Suunnitelmassa suositel-
laan seurattavaksi kulumisen muutosta, harvinaisten kasvien säilymistä
ja vieraslajien torjunnan onnistumista.

Virkistyskäytön suunnitelma

Alueelle ei todennäköisesti kohdistu samanlaista virkistyskäyttöpaineen
kasvua kuin läntisen Laajasalon luonnonsuojelualueisiin, koska sen lä-
heisyydessä ei ole lähitulevaisuudessa rakennettavia alueita. Alueen
kulumista on kuitenkin tarpeen torjua ohjaamalla kulkua nykyistä te-
hokkaammin. Merkityt ulkoilupolut säilytetään ja niitä pidetään kunnos-
sa pohjustamalla joko kivituhkalla, murskeella tai soralla. Polut merki-
tään puihin naulattavilla merkeillä. Pitkospuiden uusiminen on tarpeen
samoin kuin suunnitelmakauden loppupuolella kalliolta laskeutuvien
portaiden. Isompia uusia käyttöä palvelevia rakenteita ei ole suunniteltu
alueelle.

Luonnonsuojelualan opasteissa esitetään merkittyjen polkujen si-
jainnit ja merkintätavat sekä suositellaan poluilla pysymistä. Myös rajoi-
tukset, muun muassa mastopyöräily-, marjastus- ja sienestyskielto tuo-
daan selvästi esille. Rajoille asennetaan uusia rauhoitustauluja ja raja-
merkkejä.

Kustannukset

Hoito- ja käyttösuunnitelman toteuttaminen edellyttää investointeja, joi-
den kokonaiskustannukset ovat arviolta noin 60 000 euroa. Suurin kus-
tannuserä on polkujen pohjustaminen kivituhkalla tai soralla (36 000
euroa). Uusien opasteiden suunnittelun, rakentamisen ja asentamisen
on arvioitu maksavan yhteensä noin 15 000 euroa.

Rauhoitusmääräysten muuttaminen

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetään seuraavia muutoksia luon-
nonsuojelualan rauhoitusmääräyksiin:

Liikkumismääräysten ("Edellä mainitun lisäksi alueella on kielletty")
kohta 2 "maastopyöräily polkuverkoston alueella".

Muutetaan muotoon "pyöräily".

Liikkumismääräysten ("Edellä mainitun lisäksi alueella on kielletty") kohtaa 3 "koirien ja kissojen irti pitäminen".

Täydennetään muotoon "koirien ja kissojen tai muiden lemmikkien irti pitäminen".

Sallittujen toimenpiteiden kohta 4 "alueen keskellä olevan vanhan niityn hoitamien osittain puoliavoimena elinympäristönä hoito- ja käyttösuunnitelmassa tarkemmin osoitetulla tavalla".

Poistetaan kohta 4.

Sallittuihin toimenpiteisiin lisätään seuraavat toimenpiteet:

- pyöräily Tonttuviauorentiellä
- luonnonhoito hoito- ja käyttösuunnitelmassa tarkemmin osoitetulla tavalla
- käytön ohjaamiseksi tarvittavien rakenteiden rakentaminen ja ylläpito hoito- ja käyttösuunnitelmassa tarkemmin osoitetulla tavalla

Itäniityn laakson luonnonsuojelualueen määräykset muutosehdotukseen on esitetty kokonaan liitteessä 2.

Muutosten perustelut

Nykyisiin rauhoitusmääräyksiin kuuluvasta maastopyöräilykiellon ilmaisusta "polkuverkoston alueella" voi saada käsityksen pyöräilyn sallimisesta luonnonsuojelualueella polkujen ulkopuolella. Tällaisen määräyksen olemassaolo olisi periaatteessa mahdollinen polkujen ruuhkautumisen sekä jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden törmäysten välttämiseksi. Määräyksen tarkoituksena on kuitenkin kieltää pyöräily muualla luonnonsuojelualueella kuin Tonttuviauorentiellä. Polkuverkosto ulottuu alueella miltei kaikkialle. Määräysten muuttaminen edellä esitetyllä tavalla takaa maastopyöräilykiellon paremman ymmärrettävyyden, mikä vähentää kasvillisuutta kuluttavan luvattoman pyöräilyn todennäköisyyttä Itäniityn laaksossa.

Lemmikkieläinten irti pitämistä koskevan kiellon laajentaminen koskemaan muitakin eläimiä kuin koiria ja kissoja vähentää lemmikkeinä pidettävien petoeläinten luonnonvaraisiin eläimiin kohdistaman saalistuksen ja häirinnän todennäköisyyttä.

Itäniityn laakson vanhan niittyalueen hoito ei kuulu uuden hoito- ja käyttösuunnitelman toimenpiteisiin, joten sitä ei ole syytä esittää enää luvallisena toimenpiteenä.

Suunnitelman mukaisten luonnonhoidon toimenpiteiden ja käytön ohjaamiseen tarvittavien rakenteiden rakentamisen salliminen rauhoitus-

20.06.2022

Asia/24

määräyksissä poistaa tarpeen erikseen luvittaa mainittuja toimenpiteitä. Lisäksi mikäli hoito- ja käyttösuunnitelman päivityksissä luonnonhoidon ja käytön ohjaamisen toimenpiteitä muutetaan, itse rauhoitusmääräyksiä ei ole tarpeen muuttaa.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan tehdyt muutokset

Hoito- ja käyttösuunnitelman lukuun 5. Osallistaminen kuulunut kohta, jossa konsultin kerrotaan olleen yhteydessä SLL Uudenmaan piirin ja Laajasalo Seuran yhteyshenkilöihin, siirrettiin Helsyn ja SKY:n kannanoton johdosta luvun loppuun ja muotoiltiin yhteydenoton motiivin sisältäväksi: ”Asukkaiden osallistamisen lisäksi suunnittelija on ollut työn aikana yhteydessä Laajasalo Seura Ry:hyn ja SLL Uudenmaan piiri ry:n edustajaan liittyen joihinkin hoito- ja käyttösuunnitelman yksityiskohtiin”.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Itäniityn laakso rauhoitusmääräysten muutokset 2022
- 2 Itäniityn laakso hoito- ja käyttösuunnitelma
- 3 Itäniityn luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma, kannanotot ja vastineet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Otteen liitteet

Esitysteksti
Liite 1
Liite 2
Liite 3

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto
Ympäristöpalvelut

Päätöshistoria

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto 28.04.2022 § 94

HEL 2022-002687 T 11 01 04

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto esitti kaupunginhallitukselle ja edelleen Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Itäniityn laakson luonnonsuojelualueen vuosille 2022-2031 laaditun hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamista sekä alueen rauhoitusmääräyksiin ehdotettavien muutosten hyväksymistä liitteen 1 mukaisesti.

Käsittely

28.04.2022 Ehdotuksen mukaan

Asian aikana kuultavana oli ympäristötarkastaja Jere Salminen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi